

## VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V TRENČÍNE ZA ROK 2019

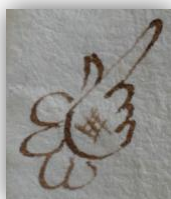


Mgr. Peter Brindza, PhD.

Štátny archív v Trenčíne

## OBSAH

<b>Výročná správa o činnosti Štátneho archívu v Trenčíne za rok 2019</b>	<b>2</b>
<b>Personálny stav</b>	<b>2</b>
<b>Odborné archívne činnosti</b>	<b>4</b>
<b>Predarchívna starostlivosť</b>	<b>6</b>
Vedenie evidencie pôvodcov registratúr	6
Vyradňovacie konanie	7
Posudzovanie a schvaľovanie registratúrnych poriadkov a plánov	8
Kontrolná činnosť	8
Preberanie archívnych dokumentov	10
<b>Evidencia archívneho dedičstva</b>	<b>10</b>
<b>Ochrana archívnych dokumentov</b>	<b>11</b>
<b>Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov</b>	<b>14</b>
Stav spracovania a sprístupnenia archívnych dokumentov k 31. decembru 2018	14
Spracovanie a sprístupnenie vo vykazovanom roku	15
<b>Prístup k archívnym dokumentom</b>	<b>17</b>
Prístup k archívnym dokumentom na základe bádateľského listu	17
Prístup k AD formou odpisu, výpisu, potvrdenia, alebo kópie na základe písomnej žiadosti	18
Prístup k archívnym dokumentom formou rešerše na základe písomnej žiadosti	19
Poplatky	19
<b>Príručná odborná archívna knižnica</b>	<b>20</b>
<b>Výskumná, publikačná, kultúrno-osvetová činnosť</b>	<b>20</b>
Výskumné úlohy	20
Publikačná činnosť	21
Kultúrno-osvetová činnosť	23
<b>Organizačná a riadiaca práca, vzdelávanie, ekonomické a administratívne práce</b>	<b>24</b>
<b>Obrazová príloha</b>	<b>26</b>



# VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V TRENČÍNE ZA ROK 2019

Štátny archív v Trenčíne je integrálnou súčasťou sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Vnútorne sa člení na oddelenie spracúvania archívnych dokumentov (OSAD) a oddelenie služieb verejnosti (OSV). Zároveň k archívu patria dve pracoviská - pracovisko Archív Považská Bystrica a pracovisko Archív Bojnice. Územne do jeho pôsobnosti patrí len časť z okresov v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja (okresy Považská Bystrica, Púchov, Ilava, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava a Prievidza). Okresy Bánovce nad Bebravou a Partizánske aj napriek tomu že patria do Trenčianskeho kraja spadajú do územnej kompetencie Štátneho archívu v Nitre pracovisko Archív Topoľčany.

Výročná správa Štátneho archívu v Trenčíne za rok 2019 predstavuje komplexný dokument informujúci verejnosť o činnosti zamestnancov a dosiahnutých výsledkoch. Správa sa zameriava na základné okruhy hodnotenia činnosti v jednotlivých archívnych oblastiach. Podáva informácie o personálnom stave a odborných činnostiach pracovníkov archívu. Výročnú správu členíme na kapitoly, tak ako sú vykazované v ročnom výkaze práce a teda na evidenciu archívneho dedičstva Slovenskej republiky, predarchívnu starostlivosť, odborné spracúvanie a sprístupňovanie archívnych fondov, prístup k archívnym dokumentom, príručnú odbornú archívnu knižnicu, výskumnú, publikačnú, kultúrno-osvetovú a tiež organizačnú činnosť, riadiacu a hospodársko-administratívnu prácu.

## PERSONÁLNY STAV

V Štátnom archíve v Trenčíne bolo v roku 2019 systematizovaných 19 štátnozamestnaneckých miest, nijaké štátnozamestnanecké miesto nám nepribudlo, ale ani sme o žiadne neprišli. V priebehu roka došlo k niekoľkým personálnym zmenám.

Počiatkom roka 2019 sa dotiahlo do úspešného konca vnútorné výberové konanie na obsadenie štátnozamestnaneckého miesta vedúceho pracoviska Archív Považská Bystrica. Išlo o uvoľnené miesto po pani Mgr. Jarmile Balážovej, ktorá k 31. decembru 2018 odišla do starobného dôchodku. Napriek tomu, že výberové konanie bolo vyhlásené ešte v závere roka 2018, realizovalo sa až po vianočných a novoročných sviatkoch 22. januára 2019. Úspešne ním prešla Mgr. Helena Hollá, ktorá sa od 1. februára 2019 stala vedúcou považskobystrického pracoviska. Celý január 2019 bolo pracovisko bez vedúceho a úlohy prislúchajúce vedúcemu dočasne plnil riaditeľ sídelného archívu.

Vzhlľadom k tomu, že Mgr. Hollá predtým ako obsadila miesto vedúcej považskobystrického pracoviska, pracovala ako samostatný radca v tomto archíve, jej preložením sa uvoľnilo miesto na ktoré bolo vypísané vnútorné výberové konanie realizované 3. mája 2019. Úspešne ním prešla Mgr. Petra Bubeníková, ktorá dovtedy pracovala na predmetnom pracovisku avšak len v dočasnej štátnej službe na zastupovanie materskej dovolenky. Od 1. júna 2019 mohla byť tak preložená do stálej štátnej služby.

Jedno štátnozamestnanecké miesto zostalo na pracovisku Archív Považská Bystrica neobsadené a to až do času návratu Mgr. Michaely Košovej z materskej dovolenky k 1. septembru 2019. Je potrebné uviesť, že zamestnanci považskobystrického archívu pracovali takmer trištvrté roka len v trojčlennom zložení.

Ďalšou personálnou zmenou v sídelnom archíve bolo preloženie Mgr. Petra Špirka z oddelenia spracúvania archívnych dokumentov z funkcie odborný referent do oddelenia služieb verejnosti na miesto samostatný radca. Predmetnej zmene predchádzalo riadne výberové konanie uskutočnené dňa 19. februára 2019. Mgr. Špirko bol preložený z OSAD-u do OSV k dátumu 1. marec 2019. Obsadenie miesta v OSV bolo pre vedenie archívu prioritou vzhľadom na kvantitu práce v oddelení služieb verejnosti.

Po Mgr. Špirkovi tak zostalo uvoľnené miesto v oddelení spracúvania archívnych dokumentov. Nakoľko išlo o funkciu hlavný referent, čo je jedna z najnižších platových tried, nástupca sa hľadal dlho. Na obsadenie predmetného štátnozamestnaneckého miesta boli realizované až tri výberové konania, z toho jedno vnútorné a dve vonkajšie. Vnútorné bolo zrušené, keďže sa nik neprihlásil. Vonkajšie výberové konanie sa uskutočnilo 15. mája, no žiaden z prítomných uchádzačov nebol úspešný. Napokon vo výberovom konaní zo 17. júla 2019 bola spomedzi uchádzačov vybratá Mgr. Simona Mikušková, ktorá do oddelenia spracúvania archívnych dokumentov nastúpila k 1. septembru 2019. Mgr. Mikušková je absolventkou Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulty Stredoeurópskych štúdií, odboru cudzie jazyky a kultúry. Aj keď nejde o odbor, ktorý by mal blízko k histórii, sme radi, že sme voľné štátnozamestnanecké miesto po dlhých peripetiách s výberovými konaniami, obsadili vysokoškolsky vzdelanou absolventkou.

Štátny archív v Trenčíne vykazoval k dátumu 31. december 2019 celkovo 19 systematizovaných miest z ktorých bolo 18 obsadených zamestnancami v stálej štátnej službe. Jedno miesto na pracovisku Archív Bojnice je obsadené zamestnankyňou (Mgr. Kolečanská) v dočasnej štátnej službe (zástup za materskú dovolenku). Žiadne miesto nie je systematizované vo verejnom záujme.

Vysokoškolské vzdelanie z aktuálnych 19 zamestnancov má celkovo 15 zamestnancov, z nich vysokoškolské v druhom stupni má 14 zamestnancov a jedno miesto je obsadené vysokoškolsky vzdelaným zamestnancom v treťom stupni (riaditeľ). Vysokoškolské archívne vzdelanie má celkovo 6 zamestnancov, z toho sú štyria v Štátnom archíve v Trenčíne, jedna na pracovisku Archív Považská Bystrica a rovnako jedna zamestnankyňa na pracovisku Archív Bojnice. Zvyšní zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním sú najmä absolventmi príbuzných odborov (politológia, knihovníctvo, história). Zo štyroch stredoškolsky vzdelaných zamestnancov s maturitou v minulosti až traja absolvovali archívny kurz.

**Personálne obsadenie Štátneho archívu v Trenčíne vrátane pracovísk k 31.12.2019**

Štátny archív v Trenčíne:	
	Funkcia
Mgr. Peter Brindza, PhD.	štátny radca – riaditeľ archívu
OSAD:	
Mgr. Janka Štefaničáková	hlavný radca - vedúci OSAD
Mgr. Mária Ďurčová	samostatný radca
Mgr. Radka Mináriková	samostatný radca
Mgr. Simona Mikušková	hlavný referent
OSV:	
Mgr. Patrícia Pastrnáková	odborný radca - vedúci OSV
Mgr. Peter Špirko	samostatný radca
Soňa Michalcová	radca
Erika Sušinová	hlavný referent
Marta Holúbková	hlavný referent
Pracovisko Archív Považská Bystrica:	
Mgr. Helena Hollá	hlavný radca - vedúci pracoviska
Mgr. Michaela Košová	samostatný radca
Ing. Miroslav Šmalo	samostatný radca
Mgr. Petra Bubeníková	samostatný radca
Pracovisko Archív Bojnice:	
Mgr. Zuzana Kotianová	hlavný radca - vedúci pracoviska
Mgr. Eliška Kolečanská	samostatný radca
Ing. Katarína Hudecová	radca
Mgr. Martina Liďáková	radca
Emília Michalovičová	radca

### **ODBORNÉ ARCHÍVNE ČINNOSTI**

Zamestnanci Štátneho archívu v Trenčíne vrátane pracovísk odpracovali spolu 3764,5 pracovných dní z celkového počtu 4416 pracovných dní. Na dovolenky, lekárske vyšetrenia, práceneschopnosť a ošetrenia členov rodiny zamestnanci čerpali 651,5 pracovných dní. Na odborných archívnych činnostiach sa počas roka podieľalo celkovo 19 zamestnancov aj keď je nevyhnutné spomenúť, že značnú časť roka sme mali 2 štátnozamestnanecké miesta

neobsadené vzhľadom na výberové konania a návrat zamestnankyne z materskej dovolenky (od 1. septembra 2019).

Jednotlivo sa odborným archívnym činnostiam najviac pozornosti už tradične venovalo prístup k archívnym dokumentom a to až 1166,5 dní.

Druhou časovo najnáročnejšou oblasťou, na rozdiel od minulého roka, bola predarchívna starostlivosť a to najmä v súvislosti so schvaľovaním registratúrnych poriadkov a plánov. Tieto činnosti si vyžiadali 811,75 pracovných dní.

V poradí treťou časovo najnáročnejšou činnosťou bola organizačná a riadiaca práca do ktorej sa počítajú aj školenia, porady, účasť na seminároch a konferenciách. Predmetné činnosti zabrali zamestnancom v roku 2019 až 678,5 pracovných dní. Oproti roku 2018 zaznamenávame v tejto kapitole pokles o 56,5 pracovných dní.

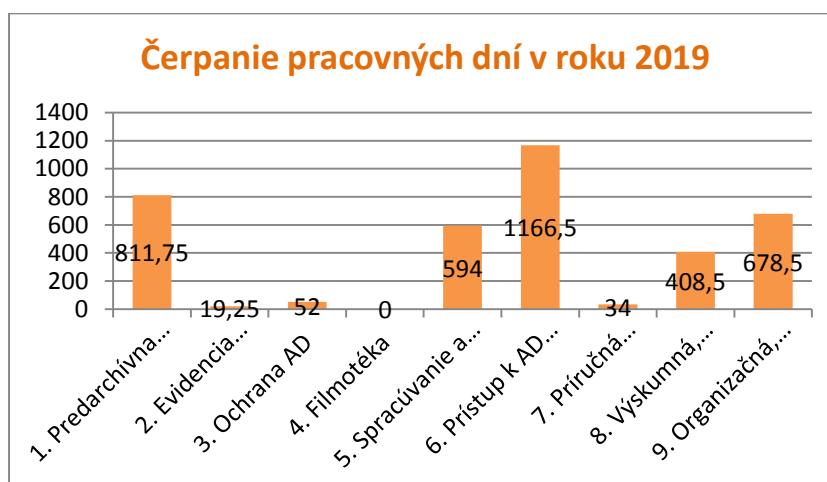
Spracovanie a sprístupňovanie archívnych fondov patrilo v roku 2019 k štvrtej časovo najnáročnejšej úlohe v objeme 594 pracovných dní. V porovnaní s rokom 2018 ide o značný úbytok a to až 260,5 dní. Je to dôsledok rezortných úloh, práce s evidenciou pečatí a pečatidiel i pomerne dlhému času, kedy sme do OSAD-u hľadali nového zamestnanca. Značne dlhé obdobie bolo neobsadené jedno štátnozamestnanecké miesto na pracovisku Archív Považská Bystrica. Na úkor spracovania bolo potrebné sa venovať aj značnému počtu školských exkurzií, ktoré navštívili archív.

Porovnateľný počet dní s predošlým rokom sme venovali výskumnej, publikačnej a kultúrno-osvetovej činnosti, kde sme odpracovali 408,5 pracovných dní.

Navýšil sa aj počet dní v kapitole ochrana archívnych dokumentov na objem 52 pracovných dní, nakoľko v roku 2019 sa zo strany OAR začalo s prípravou stratégie systematickej ochrany archívneho dedičstva. Časť dní v predmetnej kapitole sme čerpali aj v súvislosti s delimitáciou archívnych dokumentov, ich preškatoľovaním, ukladaním a podobne.

Mierne sa zvýšil i počet dní, ktoré zamestnanci čerpali v súvislosti s príručnou odbornou archívnou knižnicou. Dohromady sme na tomto úseku odpracovali 34 dní, no je potrebné uviesť, že až 32 dní pripadalo na sídelný archív, kde bol priestor na systematické katalogizovanie knižného fondu.

Napokon najmenej času sa už tradične venuje evidencii archívneho dedičstva v objeme 19,25 dní.





**Tabuľka porovnania čerpaných pracovných dní pre jednotlivé úseky pracovných činností za roky 2017 - 2019**

<b>Oblasť pracovnej činnosti</b>	<b>r. 2017</b>	<b>r. 2018</b>	<b>r. 2019</b>
Predarchívna starostlivosť	723,25	589,25	811,75
Evidencia archívneho dedičstva SR	100	22,25	19,25
Ochrana archívnych dokumentov	22,75	22,25	52
Filmotéka	0	0	0
Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov	592,75	856,5	594
Prístup k AD (bádateľská a správna agenda)	1103,25	1209,75	1166,5
Príručná odborná archívna knižnica	35	19,75	34
Výskumná, publikačná, kultúrno-osvetová činnosť	414,5	427,75	408,5
Organizačná, riadiaca, hospodársko-administratívna agenda	636	735	678,5
<b>Spolu:</b>	<b>3627,5</b>	<b>3882,5</b>	<b>3764,5</b>

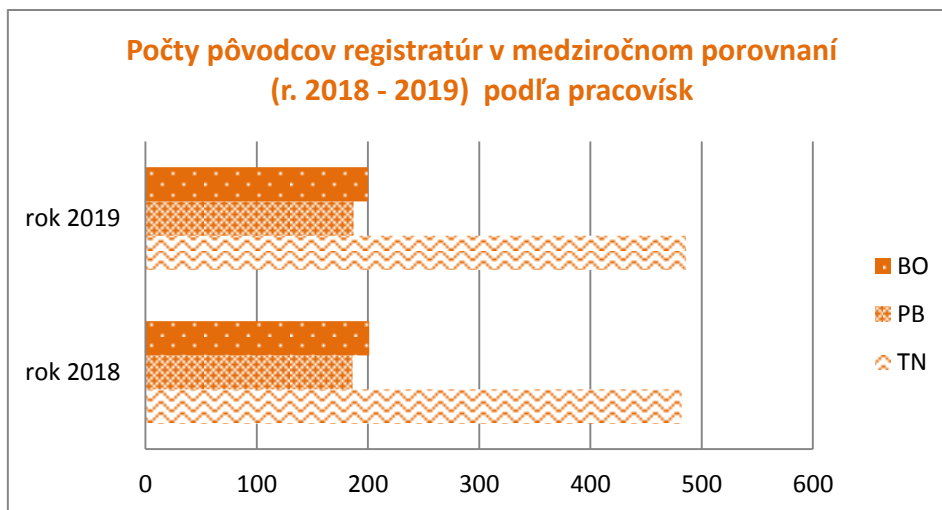
## **PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ**

Predarchívnu starostlivosť zaraďujeme k základným archívnym činnostiam. Zahŕňa viacero na seba nadväzujúcich činností počnúc štátnym odborným dozorom, cez vyradovacie konania, posudzovanie registratúrnych poriadkov a plánov až po preberanie archívnych dokumentov a evidenciu archívneho dedičstva. V nasledujúcej časti sa preto zameriame na jednotlivé činnosti a podrobnejšie ich zhodnotíme za rok 2019 z pohľadu štatistického.

### **Vedenie evidencie pôvodcov registratúr**

Štátny archív v Trenčíne eviduje spolu 873 pôvodcov registratúr čo je takmer totožný stav s rokom 2018 (nárast len o 4 pôvodcov registratúry). Počas roka došlo v evidencii len k nepatrným zmenám. Zmeny v počte pôvodcov nastali na pracovisku Archív Považská Bystrica, kde v roku 2019 vyradili z evidencie až 14 pôvodcov a nezaradili ani jedného nového. Na pracovisku Archív Bojnice vyradili z evidencie 2 pôvodcov a 1 pôvodcu zaradili. V sídelnom archíve sme 2 pôvodcov zaradili a 6 pôvodcov registratúry sme z evidencie vyradili.

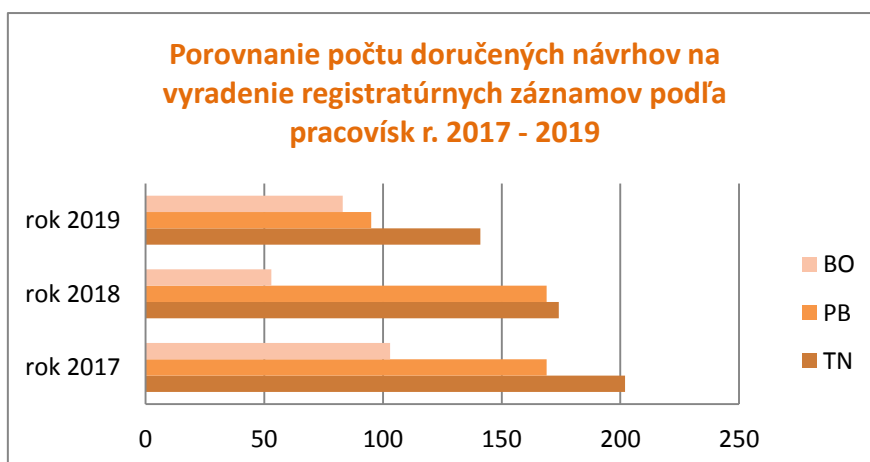
Celkovo bolo v roku 2019 z evidencie vyradených 18 pôvodcov registratúr a zaradených 7 pôvodcov registratúr.



### Vyrad'ovacie konanie

V roku 2019 sme celkovo posudzovali 319 predložených návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov, čo je pokles o 77 návrhov oproti roku 2018. Takýto výraznejší úbytok zaznamenávame už druhý rok po sebe. Najviac návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov bolo doručených už tradične sídelnému archívu (141), o niečo menej pracovisku Archív Považská Bystrica (95) a napokon najmenej (83) pracovisku Archív Bojnice. Oproti predošlému roku zaznamenávame pokles prijatých návrhov v sídelnom archíve aj na pracovisku v Považskej Bystrici, naopak nárast počtu prijatých návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov sa nepatrne zvýšil len na pracovisku Archív Bojnice a to o 30 návrhov (83).

Z celkového počtu doručených návrhov (319) bolo schválených 292 návrhov. Kým na pracoviskách boli takmer všetky návrhy schválené, 25 návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov nebolo schválených v sídelnom archíve. V rámci rozpisu pracovných dní vyrad'ovacie konania zaberali podstatnú časť pracovných dní na úseku predarchívnej starostlivosti.

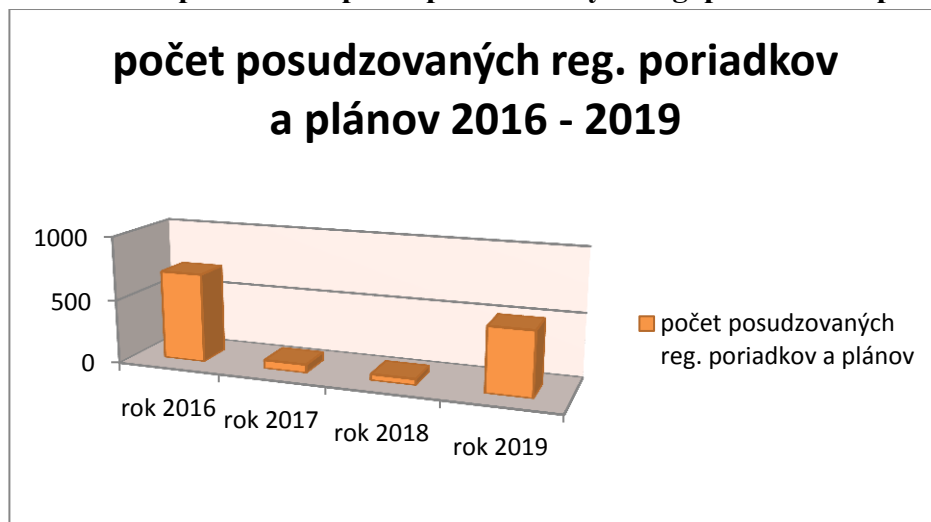




### Posudzovanie a schvaľovanie registratúrnych poriadkov a plánov

Posudzovanie a schvaľovanie registratúrnych poriadkov a plánov patrilo v roku 2019 k hlavným činnostiam v rámci predarchívnej agendy. Podobne tomu bolo pre porovnanie aj v roku 2016, kedy sme posudzovali až 698 registratúrnych poriadkov a plánov. Keďže od roku 2016 bolo viacero pôvodcov registratúry vyradených z evidencie, v roku 2019 sme posudzovali o takmer 200 registratúrnych poriadkov a plánov menej (500) ako v roku 2016. Polovicu z celkového množstva sme posudzovali v sídelnom archíve (253 reg. poriadkov a plánov), zvyšok pripadol takmer v rovnakom počte na pracoviská – Archív Považská Bystrica 120 a Archív Bojnice 127. Pre porovnanie, v roku 2018 bolo Štátnemu archívu v Trenčíne doručených len 48 návrhov na schválenie registratúrnych poriadkov a plánov. Z uvedeného zreteľne vidieť enormný nárast predmetnej agendy. Z počtu 500 reg. poriadkov a plánov bolo schválených 450 registratúrnych poriadkov a plánov, z tohto množstva až 440 registratúrnych poriadkov a plánov tvorili pôvodcovia I. kategórie a len 10 schválených tvorili pôvodcovia II. kategórie. Na pracoviskách boli schválené takmer všetky registratúrne poriadky a plány, v sídelnom archíve zostalo neschválených 45 registratúrnych poriadkov a plánov.

#### Medziročné porovnanie počtu posudzovaných reg. poriadkov a plánov



#### Kontrolná činnosť

Zamestnanci Štátneho archívu v Trenčíne vykonali v roku 2019 63 kontrol. Podľa plánu kontrolnej činnosti sme v roku 2019 vykonali štátny odborný dozor v 62 subjektoch. V 60 subjektoch bola vykonaná kontrola správy registratúry a 2 vykonané kontroly boli zamerané na činnosť podnikových archívov. Jedna naplánovaná následná kontrola podnikového archívu spoločnosti TRENS SK, a. s. sa neuskutočnila, keďže podnikový archív bol rozhodnutím č. SVS-OAR1-2019/008196 z dňa 19. marca 2019 zrušený. Väčšina kontrol bola zameraná na orgány verejnej moci resp. organizácie patriace do I. kategórie pôvodcov registratúry, 10 kontrol bolo vykonaných u pôvodcov II. kategórie. Nad rámec plánu sme uskutočnili 1 kontrolu správy registratúry, ktorá bola zameraná na odstránenie zistených nedostatkov v správe registratúry a vykonala sa na Obecnom úrade v Haluziciach.

Z pôvodného plánu bolo vykonaných 6 následných kontrol správy registratúry zameraných na odstránenie zistených nedostatkov. Takmer vo všetkých prípadoch možno skonštatovať, že došlo k odstráneniu zistených nedostatkov. Menej závažné nedostatky, ktoré sa vyskytli, boli riešené usmernením jednotlivých zamestnancov.

Plánované komplexné kontroly správy registratúry boli vykonané v 54 subjektoch.

Z týchto plánovaných komplexných boli zistené závažné nedostatky správy registratúry v 8 subjektoch. V jednom prípade sa vykonala následná kontrola v priebehu roku 2019, 6 následných kontrol je zahrnutých v pláne kontrol na rok 2020. V jednom prípade, kde aj pri vykonanej následnej kontrole správy registratúry boli zistené závažné nedostatky pri vedení správy registratúry, bol podaný návrh na začatie správneho konania o uložení pokuty. Vykonanými kontrolami boli zistené nedostatky pri vedení správy registratúry menšieho rozsahu v 40 subjektoch. Opatrenia na odstránenie týchto nedostatkov, uložené orgánom štátneho odborného dozoru, boli v stanovenom období odstránené. Nedostatky pri vedení správy registratúry neboli zistené iba v 6 subjektoch.

Z celkového počtu 60 vykonaných kontrol správy registratúry bol zistený nasledovný skutkový stav: automatizovaným spôsobom je zabezpečená správa registratúry v 32 subjektoch. Elektronický informačný systém využíva 11 subjektov. Zvyšných 21 subjektov využíva počítačové aplikácie, ktoré dosahujú nízku úroveň zhody s Výnosom MV SR č. 525/2011 Z. z. o štandardoch pre elektronické informačné systémy na správu registratúry. Ostatné 28 subjektov zabezpečuje správu registratúry neautomatizovaným spôsobom prostredníctvom registratúrnych denníkov.

Pri vedení evidencie automatizovaným systémom pretrvávajú viaceré nedostatky (nedostatočne sa vyplňajú jednotlivé položky registratúrneho denníka, spracovatelia netvorí spisy, neevidujú sa všetky záznamy v spise, číslo spisu sa prideluje jednej vecnej skupine spisov, pri neelektronických a kombinovaných spisoch sa netlačia obsahy spisov a spisové obaly, odoslané záznamy sa v položke úradného listu „naše číslo“ označujú evidenčným číslom odosielaného záznamu). Niektoré subjekty nemajú integrovanú elektronickú schránku s elektronickým systémom správy registratúry/počítačovou aplikáciou.

Pri evidovaní registratúrnych záznamov neautomatizovaným systémom prostredníctvom registratúrnych denníkov boli kontrolnou činnosťou zistené viaceré nedostatky (nedostatočne sa vyplňajú jednotlivé rubriky registratúrneho denníka ako vec spisu, spôsob a dátum vybavenia, registratúrna značka, znak hodnoty - lehota uloženia. tlačivo „obsah spisu“ sa buď nevyhotovuje vôbec alebo nie je dostatočne vyplnené podľa predtlaču a v mnohých prípadoch sa nevedie priebežne, nepoužívajú spisové obaly, resp. iba na spisy so znakom hodnoty „A“).

Medzi ďalšie zistené nedostatky, ktoré súvisia s vedením správy registratúry, patria: elektronické registratúrne záznamy sa tlačia a označujú prezentačnou pečiatkou, nepridelujú sa správne registratúrne značky, nevyznačuje sa spôsob vybavenia registratúrnych záznamov, v niektorých prípadoch sa používa i nesprávny typ prezentačnej pečiatky a nedopĺňajú sa údaje do odtlačku prezentačnej pečiatky, formálna úprava registratúrnych záznamov zväčša nezodpovedá normám STN 01 6910 a STN 88 6101, nevyznačuje sa obmedzený prístup k spisom obsahujúcim osobné údaje, nesprávne sa vedie príručná registratúra (neukladanie spisov podľa registratúrnych značiek, používanie štítkov s nesprávnymi identifikačnými údajmi) s čím následne súvisí i neusporiadanosť registratúry v registratúrnych strediskách. Odovzdávanie

registratúry do registratúrneho strediska sa uskutočňuje bez zoznamu odovzdávaných spisov (pri väčších subjektoch), chýba protokolárne odovzdávanie spisovej agendy v prípade, ak dochádza k výmene zamestnancov, nevyhotovuje sa evidencia nahliadnutí a výpožičiek a nepravidelne sa uskutočňuje vyradovanie registratúrnych záznamov.

Z plánovaného počtu komplexných kontrol boli 2 kontroly vykonané v podnikových archívoch. V oboch prípadoch boli zistené nedostatky, medzi ktoré patria: nevhodné personálne obsadenie pozície podnikového archívára, nevykonávanie odborných archívnych činností, či nevykonávanie evidencie archívnych dokumentov. Vzhľadom na to, že tieto podnikové archívy nespĺňali požiadavky kladené zákonom, oba uvedené subjekty si podali žiadosť o zrušenie statusu podnikového archívu. Štátny archív v Trenčíne má vo svojej predarchívnej starostlivosti už iba dva podnikové archívy (Matador, a.s. Púchov a Fortischem, a. s. v Novákoch).

### **Preberanie archívnych dokumentov**

Štátny archív v Trenčíne prebral v roku 2019 do svojej starostlivosti archívne dokumenty v celkovom objeme 185,58 bm, čo je oproti predošlému roku výraznejší nárast a to približne o 120 bm. Je ale potrebné uviesť, že podstatnou mierou sa na tom podpísali viaceré delimitácie uskutočnené so sídelnými archívmi v Nitre a Bratislave. Z celkového prebraného objemu archívnych dokumentov sa do sídelného archívu v Trenčíne dostala väčšina a to v objeme 98,3 bm, väčší zvyšok pripadol na pracovisko Archív Bojnice (80,47 bm). Pracovisko Archív Považská Bystrica prebralo len 6,81 bm. Po vyradovanom konaní sa do archívnej starostlivosti dostala len malá časť archívnych dokumentov a to množstvo 38,76 bm. Nepatrné množstvo bolo do archívu prebratých akvizičnou činnosťou, alebo bolo nájdených v sklade pri spracúvaní iných archívnych fondov.

Viacero delimitácií schválených v rokoch 2016 – 2017 Delimitačnou komisiou nebolo v roku 2019 fyzicky uskutočnených kvôli nefungujúcej funkcionalite v rámci EAS umožňujúcej zápis nových prírastkov, ale hlavne kvôli absencii vhodných priestorov.

### **EVIDENCIA ARCHÍVNEHO DEDIČSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Predmetnej kapitole sme v rámci archívnych činností venovali 19,25 pracovných dní, čo je takmer porovnateľný počet s predchádzajúcim rokom (22,25). Štátny archív v Trenčíne spravuje celkovo 2440 archívnych súborov (fondov, zbierok) v rozsahu 11987,055 bm, z nich najväčší podiel v rozsahu viac ako 5290,565 bm spravuje samotný sídelný archív v Trenčíne, zvyšok pracoviská Archív Považská Bystrica 3244,34 bm a Archív Bojnice 3452,15 bm. Nových archívnych fondov sme v roku 2019 zaevidovali 77, najviac v sídelnom archíve (42) a na pracovisku Archív Bojnice (34).

Naše archívne dokumenty spravované iným štátnym archívom nevidujeme. Naopak, spravujeme celkovo 15 depozitov v rozsahu 17,48 bm, z toho 13 depozitov priamo v Štátnom archíve v Trenčíne a 2 na pracovisku Archív Bojnice. Ide o fondy vo vlastníctve rímsko-katolíckej cirkvi prevažne z 18. – 20. storočia. Pracovisko Archív Považská Bystrica nemá v správe archívne fondy v podobe depozitu. Podľa nariadenia z roku 2019 by sme mali 2 depozity patriace Rím.-katolíckej cirkvi, Banskobystrickej diecéze vrátiť.

Podstatný nárast sme zaznamenali pri fondoch uložených u pôvodcov, ktorí nezriadili archív. Kým v roku 2018 sme mali len 18 takýchto fondov v objeme 170,08 bm, v roku 2019 nám tento počet narástol až na 62 fondov v celkovom objeme 346,26 bm. Dôvodom boli

zrušené podnikové archívy u ktorých zostali archívne fondy uložené i naďalej ako aj priestorové problémy pracoviska Archív Bojnice, ktoré nemá voľné úložné kapacity. Rozsahom objemnejšie archívne fondy, ktoré mali ísť do depotov bojnického pracoviska sme dočasne uložili v novoprenajatých priestoroch sídelného archívu v Trenčíne v budove Kary. Sídelný archív eviduje u pôvodcov, ktorí nezriadili archív celkovo 202,15 bm archívnych dokumentov, pracovisko Archív Bojnice 144,11 bm archívnych dokumentov.

V archívoch pôvodcov eviduje Štátny archív v Trenčíne celkovo len 1 archívny fond, v celkovom množstve 22,32 bm. Ide o archívny fond Novácke chemické závody a. s. z rokov 1994 – 2012.

V roku 2019 sme zaznamenali celkovo 87 prírastkov archívnych dokumentov v rozsahu 185,58 bm, len malá časť z tohto objemu sa k nám dostala po vyrad'ovacom konaní.

Úbytky archívnych dokumentov sme za rok 2019 vykazovali len v dvoch prípadoch a to na pracovisku Archív Považská Bystrica v množstve 1,73 bm z fondu Miestny národný výbor v Kvašove z rokov 1945 - 1979. Išlo o úbytok na základe vnútorného vyrad'ovania. Druhý úbytok na základe vnútorného vyrad'ovania boli dokumenty z fondu Obvodného úradu životného prostredia v Novom Meste nad Váhom z rokov 2004 – 2009 v objeme 2,5 bm. Úbytok bol riadne odpísaný aj v príslušných evidenciách. Iné úbytky archívnych dokumentov sa vykážu až po ukončení prác súvisiacich s triedením a odborným spracovaním archívnych fondov (najmä ONV Trenčín, odbor výstavby; ONV Prievidza, odbor výstavby).

## OCHRANA ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV



**Mortuárium – stav pred reštaurovaním**



**Mortuárium – stav po reštaurovaní**

Po dohode riaditeľov sídelného archívu v Trenčíne a Slovenského národného archívu boli v reštaurátorskej dielni odborne zreštaurované 3 dokumenty. Zo sídelného archívu sme na reštaurovanie poskytli viazanú pozostalosť po trenčianskom mešťanovi Jánovi Potáčovi spolu s papierovým mortuáriom. Predmetné dokumenty pochádzali z rokov 1663 – 1667 a mali rozsah 0,02 bm. Z pracoviska Archív Považská Bystrica sme dali zreštaurovať erbovú privilegálnu listinu pre obec Domaniža z roku 1559 a napokon najpoškodenejším dokumentom bola Kniha testamentov z Prievidze z rokov 1693 – 1753. Reštaurovanie predmetných dokumentov zahŕňalo vyčistenie, vyrovnanie, oddelenie jednotlivých častí a ich znovuzošitie, neutralizovanie vlhkosti, dolievanie japonského papiera, scelenie pečate a vyhotovenie ochranných obalov. Po niekoľkých rokoch sa tak podarilo znovu naštartovať proces záchrany historických dokumentov.

Počas roka 2019 prebehla čiastočná výmena neónových svietidiel a to najmä na pracoviskách, kde zo svetiel vypadávali kryty, resp. zo stropu aj samotné neónové svietidlá, čo bol v niektorých prípadoch už veľmi nebezpečný stav.

Z Centra podpory v Trenčíne sa podarilo získať 3 úplne nové multifunkčné kopírky HP Color LaserJet aj so skenerom. Ide o moderné farebné kopírovacie zariadenia, ktoré nám boli dané do užívania takpovediac „o 5 minút 12“. Najmä na pracoviskách bola už situácia takmer kritická a hrozilo, že ak by sa im jediné kopírovanie zariadenie pokazilo, neboli by schopní zabezpečiť agendu.

Nakoľko dňa 31. decembra 2018 končila 10 ročná nájomná zmluva na priestory Kary v ktorých má sídelný archív značné množstvo archívneho materiálu, v spolupráci s Centrom podpory Trenčín boli s majiteľmi Kary dohodnuté podmienky prenájmu na ďalších 5 rokov s tým, že priestor sa značne rozšíri. Preberací protokol od nových rozšírených priestorov bol podpísaný začiatkom júna 2019. Spolu tak máme v Kare prenajatých 1540 m<sup>2</sup> skladovej plochy. Do nových priestorov Kary boli po dohode s Centrom podpory dovezené nové statické regále s kapacitou 1000 bm archívneho materiálu. Napriek tomu, že regále boli dovezené počiatkom februára 2019, Centrum podpory Trenčín ani po viacnásobných žiadostiach, telefonátoch a urgenciách nebolo schopné zabezpečiť ich zmontovanie. O nápravu tohto nežiaduceho stavu sa opätovne budeme pokúšať v roku 2020. Regále boli zakúpené v hodnote 33 000 eur.

Počas leta sa v areáli sídelného archívu prevádzali výkopové práce súvisiace s odstránením zeminy nahromadenej na pozemku archívu ešte pred niekoľkými rokmi v súvislosti s plánovanou výstavbou depotu. Navezená hlina siahala niekde aj do výšky 3 metrov a za dlhé roky na predmetnej kope vyrástli rozličné buriny, kríky i pomerne vysoké stromy, ktoré kazili celkový dojem z okolia archívu. Okrem toho toto „krovie“ prekážalo pri výstavbe novej bytovky v bezprostrednej blízkosti archívu. S týmito prácami nám pomohlo Centrum podpory Trenčín ako i Hasičský a záchranný zbor zapožičaním bagra.

Nedostatok depotov na pracovisku v Bojniciach sme počas roka riešili v spolupráci s Centrom podpory Trenčín aj Jednotkou podpory Prievidza viackrát. Momentálne sa čaká na presťahovanie Okresného úradu v Prievidzi do nových priestorov Klientskeho centra, kde v pôvodnej budove máme od Centra podpory Trenčín prisľúbené, že po adaptovaní by sa časť budovy mohla použiť ako depot pre potreby pracoviska Archív Bojnice.

Značné úsilie sme v roku 2019 venovali aj vysporiadaniu pozemkov okolo archívnej budovy v Bojniciach. Ministerstvu vnútra SR patrilo len pozemok pod samotným archívom,



všetky okolité pozemky (príjazdová cesta, parkovisko) tvoriace s budovou jeden funkčný celok boli vo vlastníctve mesta Bojnice. Záležitosť promptne a viackrát riešilo nielen vedenie pracoviska v Bojniciach, ale do záležitosti sa angažoval tak riaditeľ sídelného archívu ako i riaditeľ Centra podpory Trenčín. Po viacerých obhliadkach mestských poslancov, písomných žiadostiach na mestské zastupiteľstvo i osobných rokovaní s primátorom mesta Bojnice sa napokon v závere roka 2019 podarilo dosiahnuť u poslancov mestského zastupiteľstva Bojníc konsenzus a bol odsúhlasený odpredaj časti predmetných pozemkov do vlastníctva štátu pre potreby pracoviska Archív Bojnice. Ak by sa tak nestalo, bola by pozastavená plánovaná rekonštrukcia archívnej budovy, ktorá je viac ako potrebná kvôli jej havarijnému stavu (opadajúce omietky, vlhkosť, praskliny, neustále sa kaziaca kotoľňa, okná bez možnosti vetrania, zatekanie do budovy).

V závere roka na základe predchádzajúcej žiadosti bola KRPZ Trenčín odsúhlasená rekonštrukcia, resp. celková výmena elektrického požiarného zabezpečenia (EZS) pre budovu sídelného archívu. Materiál novej EZS bol v závere roka do budovy aj navezený, no pre zaneprázdnenosť samotnej firmy sa samotná realizácia bude vykonávať až v závere januára 2020. Pôvodné EZS zariadenie bolo v súčasnosti už poruchové, často hlásilo plané poplachy a náhradné komponenty neboli na trhu dostupné.

Úložná kapacita Štátneho archívu v Trenčíne je rozložená veľmi nerovnomerne. Kým pracoviská vykazujú nulovú, či takmer nulovú voľnú úložnú kapacitu, Štátny archív v Trenčíne má najmä vďaka prenajatému priestoru v Kare k dispozícii ešte 1256 bm. Táto kapacita sa ale ešte navýši o 1000 bm po zmontovaní všetkých regálov. Celková kapacita archívu vrátane pracovísk je na úrovni približne 13 285 bm. Najväčšie ťažkosti s úložnou kapacitou má predovšetkým pracovisko Archív Bojnice, ktoré si v minulosti muselo adaptovať jednu kancelársku miestnosť na dočasný depot. Pracovisko Archív Považská Bystrica má ešte k dispozícii úložnú kapacitu v objeme cca 35,66 bm.



**Premena kuchynky pre zamestnancov pracoviska Archív Považská Bystrica**



V Považskobystrickom archíve došlo počas roka 2019 k výraznej revitalizácii vnútorných priestorov. V spolupráci s Jednotkou podpory v Považskej Bystrici bola archívna budova z vnútra vymaľovaná, boli odpísané a vyvezené na skládku rozličné nepotrebnosti, ktoré tam boli za desaťročia nahromadené (dvere, sklá, poličky, skrinky, stoličky a pod.). Zároveň bola zriadená pre zamestnancov nová kuchynka a priestor bývalej trezorovne bol vypratán od zbytočností a boli tu umiestnené regále so spismi o fonde, kopírka. Premiestnil sa tiež nábytok, z miestnosti vedúcej sa dal do bádateľne. Bádateľňa tým vytvára dobrý dojem pri vstupe do budovy a zároveň zaručuje väčší komfort pre bádateľov. K údržbe patrili aj menšie opravy v rámci budovy, kosenie, revízie technických zariadení.

Ochrane archívnych dokumentov sme počas roka venovali 52 dní.

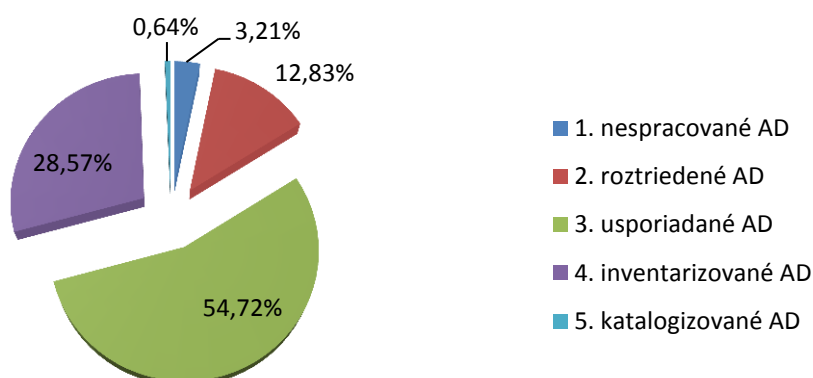
## **SPRACÚVANIE A SPRÍSTUPŇOVANIE ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV**

### **Stav spracovania a sprístupnenia AD k 31. decembru vykazovaného roka**

Odborní zamestnanci Štátneho archívu v Trenčíne venovali činnosť na úseku spracovania pomerne značnú časť. Spracovaniu sa venovalo 594 dní. Ako sme už na inom mieste písali, medziročne ide o pokles o takmer 260 pracovných dní v rámci kapitoly. Z celkového množstva archívnych dokumentov 11618,48 bm, ktoré reálne máme uložené v archívnych depotoch je 373,86 bm nespracovaných (3,21%), roztriedených je 1491,135 bm (12,83%), usporiadaných 6358,148 (54,72%), inventarizovaných 3320 bm (28,57%), katalogizovaných je 75 bm (0,64%). Percentuálny rozdiel jednotlivých ukazovateľov je v medziročnom porovnaní takmer nepatrný. Je príliš veľa archívneho materiálu v pomere k zamestnancom, ktorí ho systematicky spracúvajú. Ak dáme do vzájomného pomeru celkový počet bm/celkový počet systematizovaných miest v Štátnom archíve v Trenčíne, na jedného zamestnanca pripadá takmer 611,5 bm archívneho materiálu čo predstavuje medziročný nárast o 9,5 bm.

Z toho najväčšiu časť nespracovaných fondov vykazuje pracovisko Archív v Považskej Bystrici a to 371,65 bm a toto pracovisko zároveň vykazuje aj najviac inventarizovaných fondov z celkového udávaného objemu a to 1620,75 bm. Najviac katalogizovaných fondov vykazuje samotný sídelný archív a to 73,547 bm. Najväčší podiel roztriedených fondov má Považskobystrické pracovisko (751,94 bm), naopak najmenej pracovisko Bojnice (63,92 bm). V usporiadanom stave je najväčšie zastúpenie fondov v sídelnom trenčianskom archíve (3317,708 bm), nasleduje pracovisko Archív Bojnice (2472,63 bm) a napokon pracovisko Archív Považská Bystrica (500 bm).

## Stav spracovania archívnych dokumentov v % k 31.12.2019



### Spracovanie a sprístupnenie vo vykazovanom roku

V uplynulom roku 2019 sa systematickejšie spracúvali archívne fondy len v samotnom sídelnom archíve, kde to dovoľuje najmä personálny stav. Pracoviská sú dlhodobo personálne poddimenzované a zahŕtené predarchívnu starostlivosťou, bádateľskou, no najmä správnu agendou.

Najväčší podiel na spracovaní archívnych fondov v roku 2019 vykazujeme pri usporiadaní fondu ONV v Prievidzi 1961 – 1986 vrátane vnútorného vyradovania, kde sa podarilo spracovať približne 20,28 bm materiálu. Išlo o kolektívnu úlohu viacerých zamestnancov archívneho pracoviska v Bojniciach.

Spracúvaniu paleograficky a jazykovo náročného archívneho materiálu sa venuje aj riaditeľ Štátneho archívu v Trenčíne. Podarilo sa mu inventarizovať a do aplikácie Bach-inventáre zapísať 0,5 bm archívneho materiálu, čo predstavuje 8 archívnych škatúl z fondu Magistrát Trenčín, príjmy a výdavky z rokov 1528 – 1579.

Usporiadaním vrátane vnútorného vyradovania a zároveň inventarizovaním pracovali zamestnanci OSAD-u na troch fondoch:

- Okresný národný výbor v Trenčíne, I. manipulačné obdobie 1945 – 1948, kde sa spracovalo 7,125 bm a 16 ks archívneho materiálu;
- Okresný národný výbor v Trenčíne, odbor školstva 1964-1969, 2 bm;
- Miestny národný výbor v Mošovciach 1950 – 1960, 0,5 bm.

Na pracovisku Archív Považská Bystrica zinventarizovali archívny fond Miestny národný výbor v Kvašove 1945 – 1979 v rozsahu 1,75 bm a zároveň tu pracovníčka roztriedila 2,94 bm materiálu z fondu Miestny národný výbor v Považskom Podhradí 1961 – 1986.

Systematickou katalogizáciou prechádza aj fond Magistrát Trenčín, administratívne spisy, v roku 2019 sa skatalogizovali roky 1907 – 1921 v rozsahu 9,375 bm čo predstavuje 3820 katalogizačných záznamov.

Zamestnanci vypracovali spolu 16 opisov archívnych fondov. Do finálnej podoby pre tlač pripravila zamestnankyňa archívnu pomôcku MNV v Mošovciach, tlačiť ju dáme počiatkom roka 2020.

K spracovaniu je potrebné priradiť i archívne pomôcky v podobe opisov archívnych fondov. Traja pracovníci oddelenia OSAD vypracovali spolu 11 opisov archívnych fondov, pracovisko Archív Bojnice ďalšie 3 opisy archívnych fondov a pracovisko Archív Považská Bystrica 2 opisy archívnych fondov, teda spolu za celý Štátny archív v Trenčíne je to 16 opisov archívnych fondov a boli to tieto:

Obvodný notársky úrad v Melčiciach	1893 - 1945 (1950)
Obvodný úrad miestnych národných výborov v Kostolnom	1945 - 1949
Obvodný notársky úrad v Lubine	1870 - 1945 (1954)
Obvodný notársky úrad v Hrádku	1895 - 1945 (1950)
Obvodný úrad miestnych národných výborov v Bošáci	(1932) 1945 - 1950
Obvodný úrad miestnych národných výborov v Hrádku	1945 - 1950
Obvodný úrad miestnych národných výborov v Istebníku	1945 - 1950
Magistrát mesta Trenčín. Testamenta	1526 - 1870
Obvodný úrad miestnych národných výborov v Lubine	1945 - 1950
Obvodný notársky úrad v Pobedime	1873 - 1945 (1951)
Obvodný notársky úrad v Beckove	1876 - 1945 (1962)
Miestny národný výbor v Brvništi	1947 - 1990
Mestský národný výbor v Dubnici nad Váhom	1945 - 1990
Imrich Spevár, osobný fond	1929 - 1946
Obvodný notársky úrad v Handlovej	1882 - 1945 (1951)
Obvodný úrad miestnych národných výborov v Čavoji	1949 - 1950

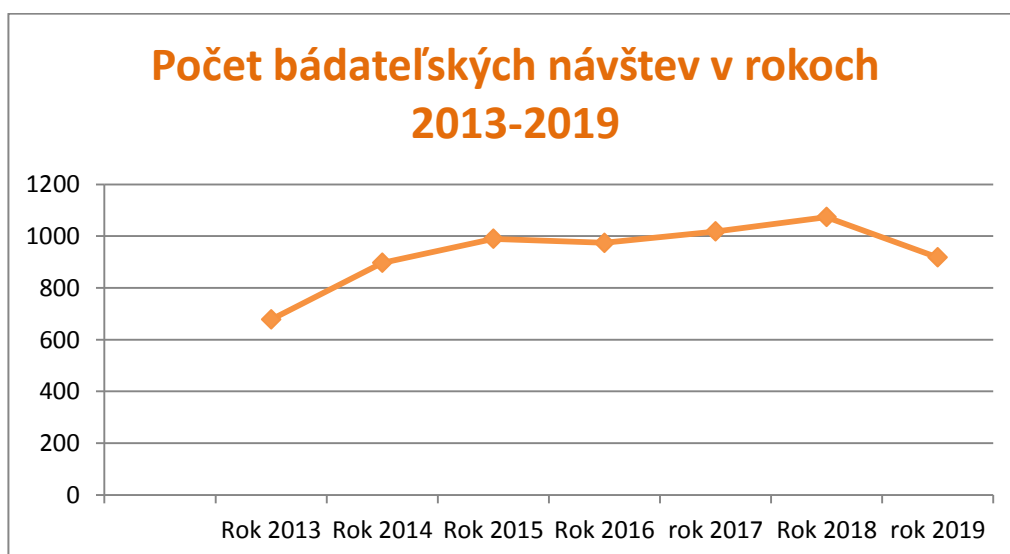
## PRÍSTUP K ARCHÍVNÝM DOKUMENTOM

Prístup k archívnym dokumentom patrí k najdôležitejším úsekom činnosti každého archívu. Cieľom je zabezpečiť štúdium archívnych prameňov širokej verejnosti formou bádateľských návštev, vydaním správnej informácie v podobe odpisu, výpisu, potvrdenia alebo kópie, vypracovanie rešerše z archívnych dokumentov. Archív zabezpečuje aj verejné vystavovanie archívnych dokumentov, zväčša tematicky pri nejakej príležitosti (napr. výročia udalostí, pripomenutie si osobností a pod.).

### Prístup k archívnym dokumentom na základe bádateľského listu

V roku 2019 navštívilo Štátny archív v Trenčíne vrátane pracovísk 315 bádateľov (čo je o 45 menej ako v roku 2018), z toho bolo 296 tuzemských a 19 zahraničných. Títo spolu navštívili archív 918 krát (čo je o 156 bádateľských návštev menej ako v roku 2018), z toho tuzemskí bádatelia vykonali 869 bádateľských návštev a zahraniční 49 bádateľských návštev. Pri zahraničných bádateľských návštevách je to takmer dvojnásobok ako v roku 2018. Za klesajúcim záujmom bádateľov o fyzickú návštevu archívu pokladáme menší záujem o regionálne dejiny (vypracovanie obecných monografií) i skutočnosť, že mnoho informácií si bádatelia vedia pozrieť už na internete. Najmenej bádateľov (84) navštívilo pracovisko Archív Považská Bystrica, o niečo viac bádateľňu sídelného archívu v Trenčíne (97) a uplynulý rok najviac bádateľov zavítalo na pracovisko Archív Bojnice (134). Tradične najviac bádateľských návštev urobia bádatelia na pracovisku Archív Považská Bystrica, kde ich v roku 2019 bolo až 371 (čo je až o 198 menej ako v roku 2018). Pokles bádateľov i bádateľských návštev je v konkrétnych číslach dosť podstatný a týka sa tak sídelného archívu ako aj pracovísk.

Tradične najviac záujemcov o bádanie tvoria študenti zaujímajúci sa o regionálne dejiny, ktorí študujú archívne pramene ako podklady na písanie svojich seminárnych či záverečných prác. Nezaostávajú ani záujemcovia o genealogický výskum a historici využívajúci pramene k napísaniu monografií obcí.



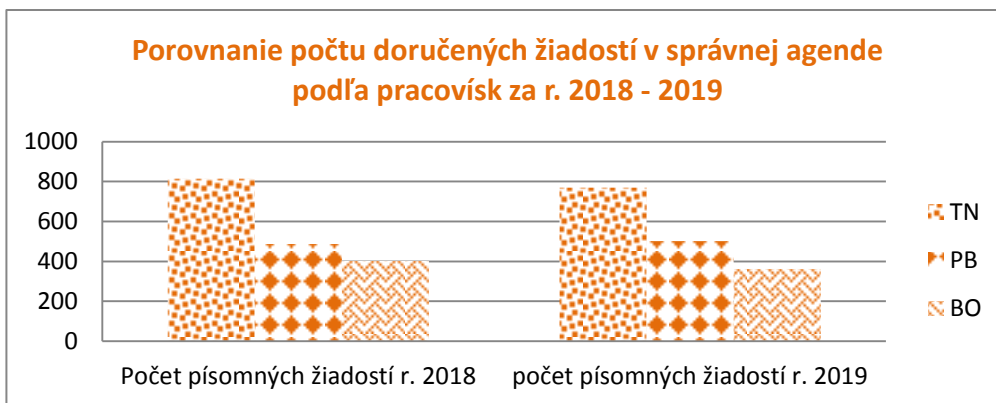
### **Prístup k archívnym dokumentom formou odpisu, výpisu, potvrdenia, alebo kópie na základe písomnej žiadosti**

V roku 2019 sme evidovali 1634 písomných žiadostí, ktorých obsahom bolo vyhľadanie, vystavenie odpisu, výpisu, či potvrdenia, prípadne kópie z archívnych dokumentov. Z uvedeného počtu až 770 žiadostí bolo doručených do sídelného archívu v Trenčíne, kde zamestnanci vydali až 1358 odpisov, výpisov, prípadne potvrdení z archívnych dokumentov. Je potrebné podotknúť, že ide o časovo náročnú agendu, dokumenty sa vyhľadávajú v často neúplne zachovalých, čiastočne alebo vôbec nespracovaných fondoch. Mnohé takéto dokumenty sa musia chodiť vyhľadávať do prenajatej budovy Kary (mimo hlavnej budovy archívu), kde nie sú vhodné podmienky na dlhšie vyhľadávanie. V medziročnom porovnaní sa v roku 2019 vybavilo, resp. bolo doručených len o niečo menej žiadostí ako v roku 2018, pokles nie je taký enormný ako v bádateľskej agende.

Takmer tretinu z celkového množstva správnej agendy vybavili zamestnanci na pracovisku Archív Považská Bystrica (502 žiadostí a 565 odpisov, výpisov). Pracovisko Archív Bojnice vybavilo 362 písomných žiadostí v správnej agende z ktorých vyhotovili 718 odpisov, výpisov, potvrdení či xeroxkópií. Aj keď v Bojniciach vybavili o 40 žiadostí v správnej agende menej ako v roku 2018, počet vydaných výpisov a odpisov sa takmer zdvojnásobil na počet 718.

Väčšina vydaných odpisov sa týka majetkovo-právnej agendy, nevysporiadaných pozemkov, dodatočných dedičských konaní, ale tiež potvrdení o absolvovaní školy, kópií vysvedčení a podobne. V správnej agende sme v roku 2019 zaznamenali len nepatrný úbytok doručených žiadostí, napriek tomu sa zvýšil počet vydaných kópií, odpisov a potvrdení. Celkovo sme vydali 2641 odpisov, výpisov či xeroxkópií z archívnych dokumentov čo je takmer o 250 viac ako v roku 2018.

<b>Počet žiadostí a vydaných informácií v správnej agende v roku 2019</b>				
	Štátny archív v Trenčíne	Pracovisko Archív v Považskej Bystrici	Pracovisko Archív v Bojniciach	<b>Celkom</b>
<b>Počet žiadostí</b>	770	502	362	<b>1634</b>
<b>Počet vydaných odpisov, výpisov, potvrdení, kópií AD</b>	1358	565	718	<b>2641</b>



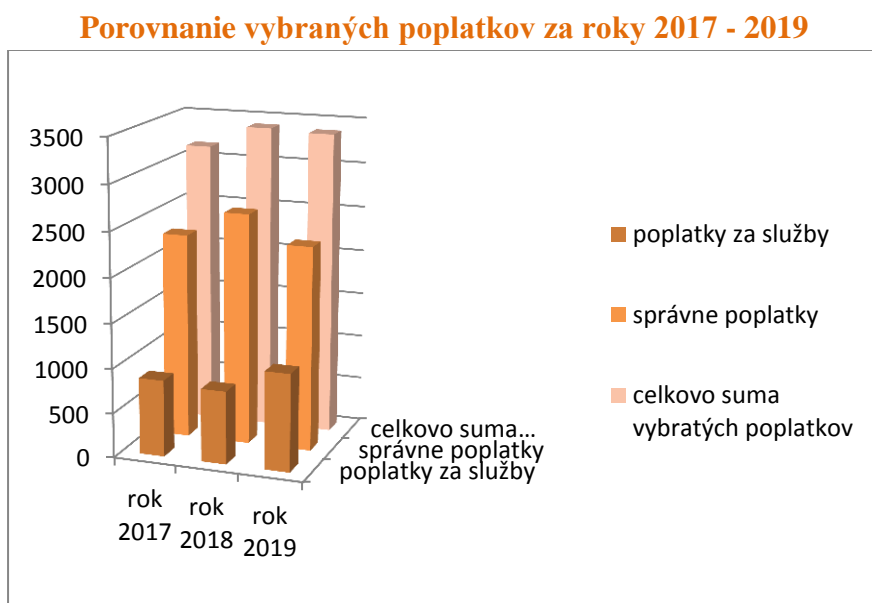
### Prístup k archívnym dokumentom formou rešerše na základe písomnej žiadosti

Zamestnanci sídelného archívu v Trenčíne vybavili v uplynulom roku celkovo 4 rešerše. Z uvedeného počtu boli tri adresované do zahraničia a len jedna bola od domáceho žiadateľa. Vydaných bolo 101 kópií z archívnych dokumentov.

### Poplatky

Zamestnanci archívu vybrali celkovo na poplatkoch od bádateľov a stránok sumu 3376,32 € (teda o 27,41 € menej ako v r. 2018). Značnú časť z predmetnej sumy vybrali na pracovisku v Archíve Považská Bystrica (1308,71 €), bojnický archív vybral 1216 € a najmenej sa vybralo v Trenčíne (851,44 €) nakoľko do archívu je doručovaných veľa žiadostí od právnických osôb oslobodených od poplatkov (súdy, notári, SPF, Sociálna poisťovňa).

Z celkovej vybratej sumy tvorili správne poplatky vybrané podľa zákona o správnych poplatkoch väčšinu a to 2285,5 €, zvyšok pripadol na poplatky vybrané za služby archívu (1090,82 €).





## PRÍRUČNÁ ODBORNÁ ARCHÍVNA KNIŽNICA

Odborná archívna knižnica je určená pre interné potreby zamestnancov archívu a na prezenčné štúdium aj pre verejnosť. Archívna knižnica je systematicky budovaná a dopĺňaná dlhé desaťročia, vďaka čomu v súčasnosti máme pomerne dobre zachovalé celé ročníky najrôznejších odborných časopisov z oblasti celonárodnej a regionálnej histórie Slovenska, ale i Českej republiky. Z historických knižničných fondov je cenná najmä piaristická knižnica obsahujúca niekoľko inkunábul a tlače zo 16. – 20. storočia. Kým v minulosti boli na pravidelný nákup odbornej literatúry vyčleňované finančné prostriedky, aktuálne sa knižničný fond dopĺňa predovšetkým prostredníctvom individuálnych darov. Knižnica je z veľkej časti skatalogizovaná elektronicky v programe Bach – Knižnica, ale aj klasicky v podobe kartotečných lístkov.

K 31. decembru vykazovaného roka evidujeme spolu 26 559 knižných zväzkov. Najväčší podiel má knižnica v trencianskom archíve, ktorá eviduje 15 072 zväzkov, pracoviská majú navzájom približne porovnateľný počet, Považská Bystrica 5449 a Bojnice 6038.

Knižnicu o dary. Spolu sme archívnu knižnicu 2019 celkovo o 254 skatalogizovalo sa zväzkov, všetky archíve. účelu bolo vypožičaných 881 takmer 7 násobný 2018. Starostlivosti sme venovali 34



Mabillonova príručka diplomatiky, 17. storočie

dopĺňame najmä príručnú odbornú obohatili v roku zväzkov. 223 knižných v sídelnom K prezenčnému z knižnice zväzkov, čo je nárast oproti roku o knižničný fond dní.

## VÝSKUMNÁ, PUBLIKAČNÁ, KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

Uvedeným činnostiam venovali zamestnanci Štátneho archívu v Trenčíne celkovo 408,5 pracovných dní. V medziročnom porovnaní to predstavuje len nepatrný pokles oproti predošlému roku. Agendy ale nijak neubudlo ak porovnáme roky 2018 a 2019. Výstupy či už vo forme publikačnej činnosti, alebo akcií v podobe výstav, seminárov, prednášok boli hojne zastúpené aj vo vykazovanom roku.

### Výskumné úlohy

Na rok 2019 sme mali naplánovanú rezortnú úlohu v podobe prípravy archivárskej výstavy „Svedectvo o revolúcii“ konanej v Bratislave. Viacero zamestnancov zo sídelného archívu aj z pracoviska Archívu Považská Bystrica sa podieľalo na výbere archívnych dokumentov, príprave sprievodných textov a revidovaní finálnej podoby bannerov.

Nebola to ale jediná rezortná úloha. Nemenej významnou bola príprava bannerov s cieľom prezentovať archívne pracoviská. Vedúce pracovísk si so svojimi zamestnancami pripravili bannery do finálnej podoby na tlač.

Pracovali sme aj na príprave tzv. malých sprievodcov – teda publikácií so základnými informáciami o archíve, jeho histórii, organizačnej štruktúre, postavení v sieti slovenského archívniectva a predovšetkým fondovej základni. O sídelnom archíve sme tohto sprievodcu pripravili v rozsahu 50 normostrán (bez obrázkov) a každé z našich dvoch pracovísk zostavili podobnú publikáciu v rozsahu 20 strán.

Súčinnosť sme poskytli aj pri príprave obrazovej publikácie o oslavách výročí v roku 2018, ktoré boli organizované rezortom vnútra a archív na nich participoval.

Zvyšné úlohy sa týkali rozvoja archívniectva (Konceptia rozvoja archívniectva na roky 2021 – 2026) ako takého a zároveň oblasti ochrany archívnych dokumentov (zriadenie pracovných skupín za účelom systematickej ochrany archívne dedičstva).

### **Publikačná činnosť**

Na publikačnej činnosti sa podieľali zamestnanci sídelného archívu i oboch pracovísk. Napriek tomu, že archívne činnosti vykonávalo počas roka 19 zamestnancov, podarilo sa týmto až 30 rozličných publikačných aktivít. Je to nepatrne vyšší počet ako rok predtým.

Za zmienku určite stojí štúdia o testamentoch trenčianskych mešťanov zo 16. – 19. storočia, ktorá bude publikovaná v Zborníku Trenčianskeho múzea v Trenčíne.

Mnoho času si vyžiadala aj príprava publikácie o sídelnom archíve v rozsahu 50 normostrán do ktorej boli zapojení traja zamestnanci. Obdobne sa takéto publikácie pripravovali aj pre obe pracoviská aj keď v podstatne menšom rozsahu (20 strán).

Štúdiu o samospráve mesta Prievidze po druhej sv. vojne do pripravovanej monografie napísala vedúca pracoviska Archív Bojnice.

Tradične sme v spolupráci s mestom Trenčín pripravovali tzv. archívne okienka, teda krátke články zverejňované na webe mesta a reflektujúce na aktuálne historické medzníky a osobnosti. Spolu sme v roku 2019 pripravili a zverejnili 10 takýchto článkov.

Ako výstupy z konferencie pripravili tri kolegyne články o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi v súvislosti s jeho pamätníkmi na Hornom Považí.

V odbornom časopise Fórum archivárov boli zverejnené tri články približujúce atmosféru na podujatiach (výstavách a seminároch) organizovaných Štátnym archívom v Trenčíne. Spoluprácu sme mali aj s denníkom Pravda, kde vyšiel článok o trenčianskom katovi a s regionálnymi novinami My, trenčianske noviny, kde bol zverejnený článok o aktuálne prebiehajúcej výstave o M. R. Štefánikovi.

Riaditeľ archívu vypracoval pre potreby Univerzity Komenského jeden oponentský posudok a ďalšie tri štúdie posudzoval ako člen redakčnej rady a recenzent Zborníka Trenčianskeho múzea v Trenčíne.

Zvyšok publikačnej činnosti tvoria zväčša drobné príspevky do tlače, rozličné správy a články.

### **Publikačné výstupy zamestnancov v roku 2019:**

1.) BRINDZA, Peter. „Czo se mojeho maliczkeho ymania doticze.“ Sonda do testamentov trenčianskych obyvateľov. Štúdia do Zborníka Trenčianskeho múzea, v tlači.

- 2.) BRINDZA, Peter. Výročná správa o činnosti Štátneho archívu v Trenčíne za rok 2018. *Zborník Trenčianskeho múzea v Trenčíne*, v tlači.
- 3.) BRINDZA, Peter-ŠTEFANIČÁKOVÁ, Janka-ŠPIRKO, Peter. Štátny archív v Trenčíne. Prierez históriou, archívnym bohatstvom a poslaním.
- 4.) BRINDZA, Peter. Významné výročia našej národnej histórie a ich pripomenutie si v roku 2018. V tlači
- 5.) ŠTEFANIČÁKOVÁ, Janka. Trenčín na Štefánika nezabúda I., v tlači
- 6.) MINÁRIKOVÁ, Radka. Trenčín na Štefánika nezabúda II., v tlači
- 7.) BRINDZA, Peter. Katalóg novicov trenčianskeho katolíckeho kolégia 1712 – 1724. posudok
- 8.) BRINDZA, Peter. Katalóg novicov trenčianskeho katolíckeho kolégia 1735 – 1744. posudok
- 9.) BRINDZA, Peter. Katalóg novicov trenčianskeho katolíckeho kolégia 1755 – 1764. posudok
- 10.) BRINDZA, Peter. 100 rokov od smrti Štefánika. In *eZvesti MV SR*, 5/2019, s. 1.
- 11.) BRINDZA, Peter. Rody starej Turzovky. Genealogický rozbor obyvateľstva a topografia centra obce v druhej polovici 19. storočia. Oponentský posudok pre FiF UK v Bratislave.
- 12.) KOTIANOVÁ, Zuzana. Výstava Na vlastné oči. In *Fórum archivárov* 1/2019, s. 38 – 39.
- 13.) KOTIANOVÁ, Zuzana. Výstava Poznáte ich? In *Fórum archivárov* 3-4/2019, s. 29 – 34.
- 14.) KOŠOVÁ, Michaela. Zemiansky Kvašov. posudok
- 15.) BUBENÍKOVÁ, Petra. Výstava Ja sa prebijem...v Štátnom archíve v Trenčíne. In *Fórum archivárov* 2/2019, s. 33 – 35.
- 16.) KOTIANOVÁ, Zuzana. Samospráva mesta Prievidze a jeho financie v rokoch 1945 – 2000. Príspevok do pripravovanej monografie, v tlači.
- 17.) HOLLÁ, Helena. Tzv. malý sprievodca po archívnom pracovisku. V tlači.
- 18.) KOTIANOVÁ, Zuzana. Tzv. malý sprievodca po archívnom pracovisku. V tlači.
- 19.) BRINDZA, Peter-ŠPIRKO, Peter. Archívne okienko, odborné články zverejňované na webe mesta Trenčín na základe zmluvy o spolupráci a propagácii archívnych fondov na témy:

- ...s kľúčmi v ruke ku slobode...
- 375 rokov od povstania Juraja I. Rákociho
- Jezuiti v luteránskom Ríme - 370 rokov gymnázia v Trenčíne
- 145 rokov od založenia Trenčianskeho speváckeho spolku
- „Mesto módy“ na vzostupe - 80 rokov od vzniku Nehera spol. s.r.o. v Trenčíne
- Trenčín v rukách povstalcov
- Sto rokov od "príletu" Sokola do Trenčína
- Desaťtisícový Trenčín

- Génius mal byť zabudnutý - výstavba Mestskej sporiteľne v Trenčíne
- Hrad proti mestu - nástup Ilešháziouvcov v Trenčíne

### **Kultúrno-osvetová činnosť**

V rámci kapitoly kultúrno-osvetová činnosť sme ako archív boli pomerne činní. Evidujeme celkovo 16 rozličných činností.

Usporiadali sme celkovo 7 výstav archívnych dokumentov z toho až 6 bolo v spolupráci či už s našimi pracoviskami, alebo spoločne s mestom Trenčín, Trenčianskym múzeom v Trenčíne, Trenčianskym samosprávnym krajom, Kultúrno-informačným centrom Trenčín, Regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi, alebo mestami Nemšová a Považská Bystrica.

Hneď v úvode roka sme spoločne s Trenčianskym samosprávnym krajom, Trenčianskym múzeom v Trenčíne a Štefánikovou spoločnosťou otvárali výstavu s názvom Generál Štefánik, ktorá bola inštalovaná v priestoroch foyer budovy Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Samostatnú výstavu vo vlastných priestoroch sídelného archívu sme otvorili 6. mája a bola venovaná osobnosti M. R. Štefánika. O výstavu mali záujem najmä školské exkurzie a treba povedať, že si ju prišlo pozrieť mnoho žiakov z Trenčína i okolia.

V rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva sme v priestoroch Kultúrno-informačného centra Trenčína priamo na námestí pripravili výstavu zaujímavých dobových fotografií z aktuálne prevzatej pozostalosti po Ernestovi Tesárovi približujúce obdobie Slovenskej republiky 1939 – 1945.

Sídelný archív napokon pripravil v spolupráci s mestom Nemšová ešte jednu výstavu v priestoroch Mestského múzea v Nemšovej. Výstava mala ambíciu priblížiť život v Nemšovej a pričlenených obciach na pozadí záznamov v kronikách, na výstavu sme zapožičali 5 ks školských kroník.

Na výstave Svedectvo o revolúcii – november '89 v archívnych dokumentoch slovenských štátnych archívov participoval sídelný archív spolu s pracoviskom Archív Považská Bystrica. Išlo o jedno z najvýznamnejších podujatí organizovaných MV SR v spolupráci s archívami.

Jednu výstavu pripravili zamestnanci aj na pracovisku Archív Bojnice. Spoločne s Regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi predstavili významné no menej známe osobnosti Hornej Nitry. Výstava sa konala v priestoroch RKC v Prievidzi, ale zároveň bola prezentovaná aj na námestí v Prievidzi, kde sa dostala do povedomia širšej verejnosti.

Pracovisko Archív Považská Bystrica pri príležitosti výročia Novembra '89 pripravil v Kine Mier v spolupráci s mestom Považská Bystrica výstavu archívnych dokumentov k 30. výročiu týchto udalostí, ktorá sa stretla so záujmom verejnosti.

Zvyšok kultúrno-osvetovej činnosti tvorili predovšetkým prednášky prezentované na konferenciách a seminároch.

Naše podujatia sme propagovali aj prostredníctvom rozličných printových, televíznych, rozhlasových i internetových médií, s ktorými je spolupráca už tradičná.

Záverom poznamenávame, že na všetkých troch archívnych pracoviskách každoročne organizujeme pre žiakov a študentov základných a stredných škôl pravidelné exkurzie počas ktorých ich oboznamujeme s históriou, využívaním a súčasným poslaním archívov ako takých, tiež ich zoznamujeme s typmi archívnych dokumentov uložených v archívoch a možnosťami štúdia. Popri prednáškovej činnosti žiakom prinášame aj tzv. archívniectvo v praxi, čo znamená, že si môžu napr. vyfarbovať erby podľa heraldických pravidiel, alebo začať spracúvať rodostromy podľa predtlačky, ktorú dostanú počas exkurzie v archíve. Skúšajú si tiež čítať historické texty v dobovej slovenčine zo 17. – 19. storočia, vykladajú sa im staré termíny a pod. Pozvánky na exkurzie sú školám zasielané v písomnej podobe pravidelne.

## **ORGANIZAČNÁ A RIADIACA PRÁCA, VZDELÁVANIE, EKONOMICKÉ A ADMINISTRATÍVNE PRÁCE**

Činnosti súvisiace so zabezpečením chodu archívu, vzdelávaním zamestnancov, ekonomickými a administratívnymi prácami si v roku 2019 vyžiadali celkovo 678,5 pracovných dní. V celkovom hodnotení ide o tretiu časovo najnáročnejšiu oblasť v rámci pracovných činností. Celkovo evidujeme v tejto kapitole 52 rozličných činností. Uvedené činnosti súviseli predovšetkým s povinnými školeniami zahrnutými v individuálnych plánoch kompetenčného vzdelávania jednotlivých zamestnancov. Celkovo sa títo zúčastnili temer na 54 školeniach väčšinou v Bratislave. Témy preškolenia boli rozličné (slobodný prístup k informáciám, zákon o ochrane osobných údajov, tvorba a aplikácia archívnych pomôcok, BOZP a pod.).

Zamestnanci sa zúčastnili aj XXIII. archívnych dní v Nitre v dňoch 29. – 31. mája 2019.

Vedenie archívu bolo prítomné aj na viacerých zasadnutiach výberových komisií na obsadenie štátnozamestnaneckých miest, tiež školenia na vedenie služobného motorového vozidla a niekoľko zamestnancov aj preškolenia protipožiarnej hliadky.

Na viacerých interných poradách sme ako zamestnanci navzájom riešili rozličné aktuálne úlohy a oboznamovali sa s novými internými predpismi. Predarchivári sa zúčastnili svojich porad, kde sa riešila nová metodika a iné záležitosti predarchívnej agendy.

Zúčastnili sme sa aj pracovných stretnutí za účelom digitalizácie archívnych dokumentov, pečatí a ochrany archívnych dokumentov.

Riaditeľ archívu bol počas roka prítomný na zasadnutiach redakčnej rady Zborníka trenčianskeho múzea v Trenčíne a spolu s vedúcimi pracovísk bol prítomný aj pri rokovaní Technickej rady zameranej na riešenie problematiky obnovy archívnych budov.

Na seminári určenom pre kronikárov sa už tradične zúčastnila vedúca pracoviska Archív Bojnice.

Z odborných konferencií a seminárov sme boli prítomní či už aktívne, alebo pasívne na viacerých podujatiach ako napríklad na výstave Generál Štefánik v priestoroch Trenčianskeho samosprávneho kraja; konferencii Malý veľký muž M. R. Štefánik v Bratislave; seminári Ja sa prebijem... v budove sídelného archívu v Trenčíne; konferencii Stopy Rimanov na Slovensku v Trenčíne; konferencii Okrajové živly v mestskom prostredí v Bratislave; konferencii Morálne authority v našich rodinách, výstavy Svedectvo o revolúcii –

november '89, ale tiež aj konferencii Annus mirabilis – rok 1989 a Slovensko, ktorá sa konala v Bratislave.

Do predmetnej kapitoly, samozrejme, patrí aj ostatná činnosť súvisiaca s chodom archívu a zabezpečením jeho prevádzkových potrieb. Ide najmä o komunikáciu so zamestnancami Centra podpory (inventarizácia majetku, odpisy nepotrebného majetku, práca s poplatkami, stravné lístky, zabezpečovanie služobných vozidiel, starostlivosť o budovy a pod.); rokovania s potenciálnymi uchádzačmi o zamestnanie; ďalej rokovania s predstaviteľmi rozličných organizácií a záujmových združení s cieľom prezentácie archívneho dedičstva; vybavovanie administratívnej agendy, emailov, telefonátov a podobne. K uvedeným činnostiam patrí aj zabezpečovanie školení, organizačná práca v podobe výkazov, sumárov, plánov, hlásenie a odstraňovanie rozličných škodových a havarijných udalostí (odstávky kúrenia, vody, elektriny), tiež obstaranie údržbárskych prác atď.

V Trenčíne dňa 14. februára 2020

Mgr. Peter Brindza, PhD.  
riaditeľ



## OBRAZOVÁ PRÍLOHA



**Výstava Poznáte ich?**



**Z výstavy Ja sa prebijem**



**Výstava Generál Štefánik**



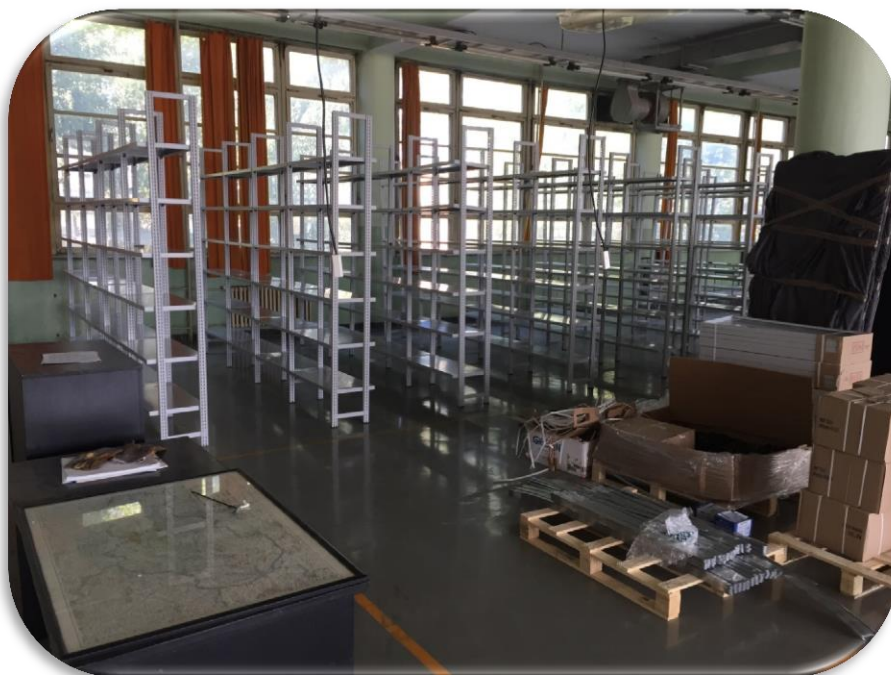
Pozvánka na výstavu 30 rokov slobody 17. november '89



Pozvánka na výstavu Poznáte ich?



Pozvánka na výstavu Tok času v kronikách Nemšovej



**Montáž regálov v nových priestoroch v Kare**



**Výrub drevín v areáli sídelného archívu**